

מנולות השתיה ומעלתה

א. בספר "שם משמואל" הביא משם אביו האבני נזר זצ"ל שהקב"ה נותן לאדם מדה כנגד מדה וכנגד מה שסילק האדם את הדעת מעצמו על ידי שתיית היין לכן יוסיף לו ה' דעת ומחשבה טובה כל השנה כולה.

ב. מובא בשם הרבי מקאצק זי"ע שתיית היין מסוגלת לקבלת התפילות, ועפי"ז ביאר את הפסוק "ויאמר המלך לאסתר במשתה היין מה שאלתך וינתן לך".

ג. בספר יגל יעקב כתב משם רבו בעל ה"אמרי יוסף" מספינקא, שע"י שתיית היין ביום הפורים יכולים להמשיך את הגאולה, ולקרב את בנין בית המקדש.

ד. ב"מחזור ויטרי" הובא פיוט שבו נאמר, "הכלילי עינים מיין, ואיבינו יהיו כאין, בליל חג הפורים". ומובא בשם השר שלום מבעלזא זי"ע, שמכאן ראה שע"י שתיית היין בפורים גורמים להכנעת כל אויבי ישראל תחתינו, אמן.

ה. הרה"ק בעל הייטב לב מסיגוט זי"ע כתב, ששתיית היין ביום זה מסוגלת לפרנסה טובה ובוזה ביאר את הפסוק "ובבזה לא שלחו את ידם", דהיינו שלא היו צריכים לרדוף אחר הפרנסה אלא היא רדפה אחריהם.

ו. בספר "אור מלא" הביא שתיית היין מסוגלת לתיקון היסוד, וביאר עפי"ז את הפסוק "והשתיה כדת אין אונס כי כן יסד המלך".

ז. מקובל בשם מרן הרה"ק מזידיטשוב זי"ע שכל השותה בפורים מעלין עליו כאילו התענה משבת לשבת. [ונמבאר בזה את דברי הגמ' בפסחים (סח ע"א) דמר בריה דרבנא דיה יושב בתענית כל השנה מלבד עצרת הפורים וכו'].

טעמי השתיה והשכרות

טעם א

כיון שכל הנסים נעשו ע"י משתה. כתב האבודרהם וז"ל: ויש לומר מפני שכל הניסים שנעשו לישראל בימי אחשורוש, היו ע"י משתה, כי בתחילה נטרדה ושתי מן המלכות ע"י שתיית היין, שנאמר "ביום השביעי כטוב לב המלך ביין אמר להביא את ושתי וגו', ובאה אסתר תחתיה ע"י משתה, שנאמר "ויעש המלך משתה גדול לכל שריו ועבדיו את משתה אסתר וגו', וכן ענין המן ומפלתו ע"י משתה היין היה, ולכן חייבו להשתכר בפורים, מפני שבא הנס בעבור משתה היין שעשתה אסתר, ועתה יהיה נזכר הנס הגדול בשתיית היין.

טעם ב

להודות ולהלל להשי"ת מתוך הרחבת הדעת. בהגהות יד אפרים על השו"ע (סימן תרצה) כתב וז"ל: ולי הצעיר נתפרש בחזיון לילה, שהכונה היא שעיקר החיוב של המשתה הוא שיהיה שרוי בשמחה, ויהיה חדות ה' מעוזו, ויתן תודות והלל לה' על הנס מתוך הרחבת הדעת.

טעם ג

מדין תשובה באותו מקום ובאותו הזמן. מרן החת"ס בספרו "תורת משה" פרשת תצוה כתב וז"ל: יש לומר טעם ענין מצוה זו, כדי שנהיה בעלי תשובה באותו מקום ובאותו הזמן, דהיינו שחטאו ונהנו מסעודתו של אותו רשע, ונשתכרו וקלקלו בזנות כמבואר במדרש, ע"כ מצוה לשתות כדי שכרות, אבל לא ישתכר רק יתיישב ביינו, ויהיה בו מדעת קונו. ע"כ.

טעם ד

עפ"י הסוד

כדי להוציא ניצוץ הקדושה מן הקליפה. כתב רבינו מהרח"ו זצוק"ל בשער הכונות ענין הפורים וז"ל: ומה שאמרו רז"ל "מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", הכונה היא, כי לעולם תוך הקליפה יש ניצוץ של קדושה המאיר בתוכה ומחיה אותה, ולכן צריך לומר ברוך המן, להמשיך אל הניצוץ ההוא אור, ולכן צריך לומר זאת בלא כונה, אחר שהוא שיכור ויצא מדעתו, שאם יהיה ח"ו בכונה, יאיר גם אל הקליפה ח"ו.

מעלת לימוד תורה נפורים

כתב הגאון המקובל מהר"ר שמואל ויטאל זצ"ל (בנו של מהרח"ו) בספר חיים שנים ישלם, שצריך להרבות בעסק התורה ביום פורים עצמו, והטעם לזה, הואיל והכל טרודים בסעודת פורים ובשאר מצוות של היום, יש ללמוד תורה שהוא קיום העולם, דכתיב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי.

וידוע המעשה על האדמו"ר ר' מנחם מנדל מקוצק שאמר פעם לחסידיו על חתנו הגאון ר' אברהם מסוכטשוב בעל ה"אבני נזר", שפעם אירע ביום פורים שכל העולם היו עסוקים בזמן אחד בסעודת פורים ושאר מצוות היום, ובדיוק באותה שעה ישב אביו של האבני נזר ועסק בתורה, ונעשה רעש גדול בשמים מזה, כי אלמלא הוא היה כל העולם נמצא באותה שעה ללא תורה, ולכן נתנו לו מן השמים נשמה גדולה בדמותו של הגאון האבני נזר, שהאיר את העולם בתורתו הקדושה ובחיבוריו היקרים.

החתם סופר בדרשותיו לער"ח אדר (שנת תקנ"ח) כתב שקבלה בידו שכל העוסק בתורה בין מגילה דלילה למגילה דיומא, מובטח לו שהוא בן העוה"ב. עכ"ל. וניתן לפרש דשורש מנהג זה הוא כעין מה שנהגו להיות נעורים בליל חג השבועות כדי לקבל התורה, וא"כ הכא נמי נהגו להיות נעורים בלילה הזה ולהרבות בלימוד התורה כדי להראות חיבת קבלת התורה מאהבה.